

Faktorer som påverkar ungdomars livsvillkor, psykisk hälsa och alkohol- och drogbruk

Beroendedagen, 14 sept 2017

Karin Boson

Leg. Psykolog, PhLic, doktorand

Psykologiska institutionen Göteborgs universitet

karin.boson@psy.gu.se

LoRDIA www.lordia.se

Longitudinal Research on Development In Adolescence

AGENDA:

1. LoRDIA- forskning om tonårsutveckling
2. Psykisk hälsa/ohälsa – vad menar vi egentligen?
3. En studie om välbefinnande, psykisk ohälsa och ungdomars tidiga alkoholerfarenheter
4. En studie om ungdomars psykiska hälsa och vad som kan predicera alkohol-, nikotin- och drogbruk. *Preliminära resultat*

1. LoRDIA-projektet, vad är det?

- En studie som följer ungdomar genom tonåren med fokus på psykisk hälsa/ohälsa, relationer och alkohol/droganvändande. Start 2013.
- Både ungdomar, föräldrar och lärare deltar – unikt!
- Tvärvetenskapligt samarbete mellan Högskolan i Jönköping och Göteborgs universitet.
- Forskningsfinansiärer:
FORTE, FORMAS, VR och VINNOVA

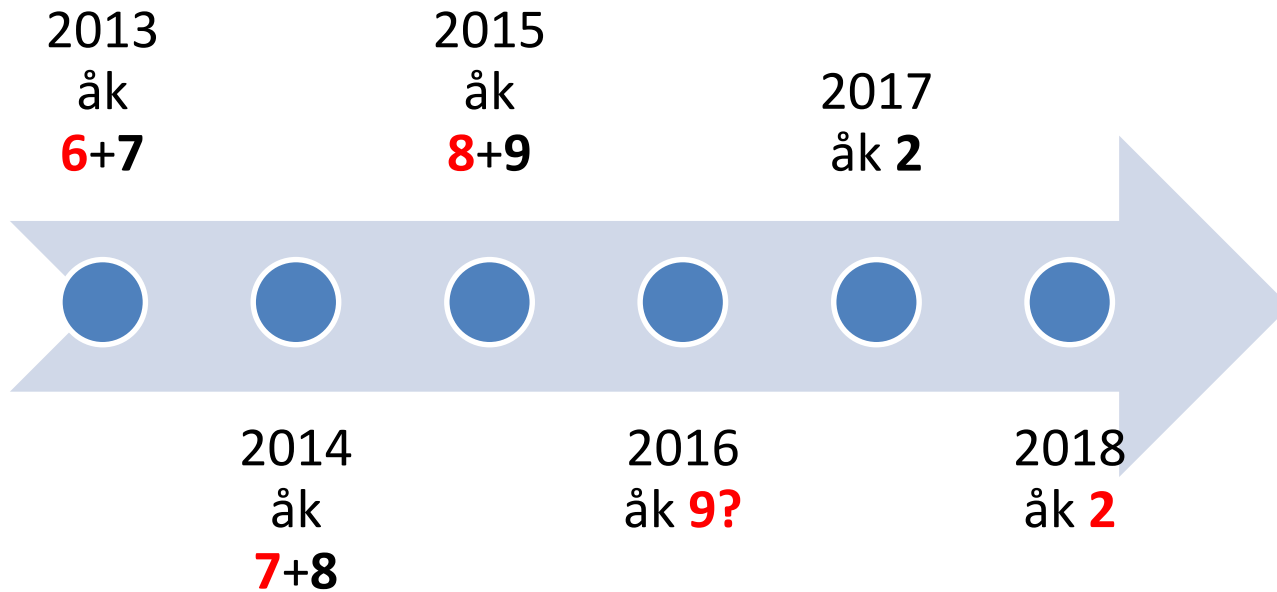

LoRDIA – vilka är med?

- Antal inbjudna deltagare ca 2000 ungdomar + deras föräldrar och lärare
- Alla 12- och 13åringar (6:an och 7:an) i fyra kommuner följs upp till 17-18års ålder (åk 2 på gymn)
- Jämn fördelning flickor/pojkar och årskurs
- Bortfall ca 25% (föräldrarna sa nej eller eleven ville ej vara med)

LoRDIA – hur då?

Hypotes 1

Hypotes 2

Hypotes 3

Psykologiska faktorer som påverkar ungdomars livssituation

- **Psykisk hälsa** - välbefinnande
- **Psykisk ohälsa** - problem
- **Personlighet** - utveckling
- **Alkohol- drogerfarenheter**

2. Psykisk hälsa – vad är det?

Bremberg & Dalman (2015)

Psykisk hälsa

Psykiatriska
tillstånd

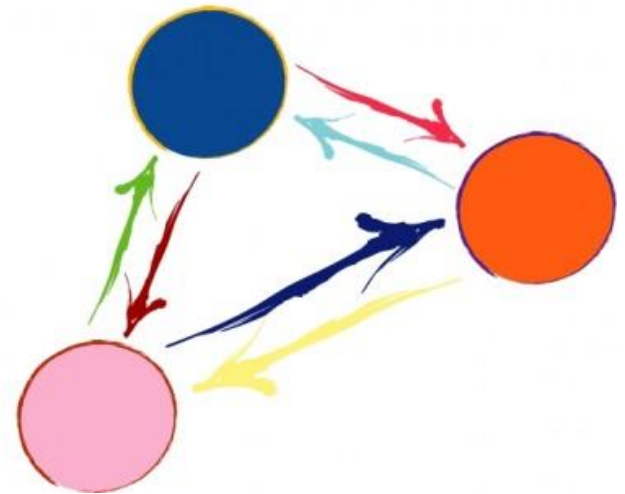
Psykisk ohälsa

”Hälsa är ett tillstånd av fullkomligt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte endast frånvaro av sjukdom” (WHO, 1948)

Psykisk hälsa - välbefinnande

Subjektivt/emotionellt välbefinnande

– ”att känna gott”

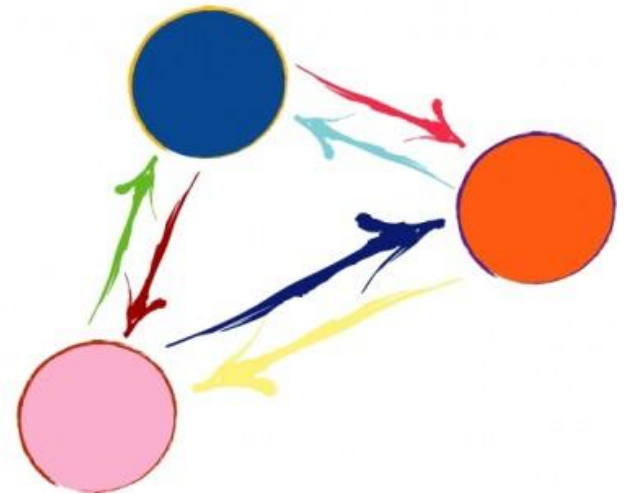
Hur ofta *under den senaste månaden* har du känt:

- lycka, glädje?
- ett intresse för livet?
- dig nöjd och tillfreds?

Psykisk hälsa - välbefinnande

Psykologiskt välbefinnande

– ”att göra gott”

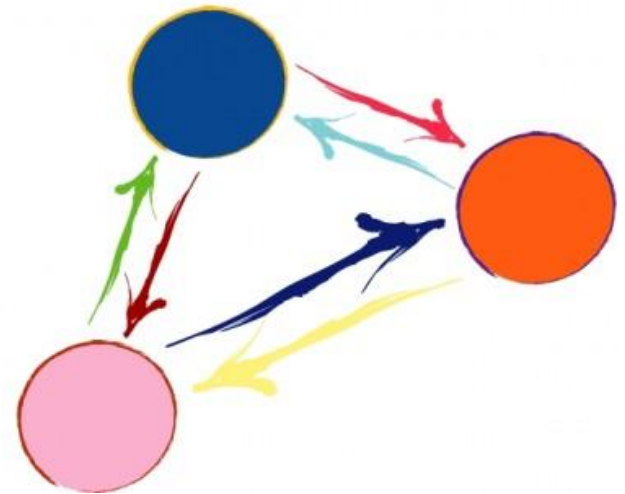
Hur ofta *under den senaste månaden* har du känt:

- att du tycker om de flesta delarna av din personlighet?
- att du klarar av att hantera vardagens krav?
- att du har varma och ärliga relationer med andra människor?
- att du upplevt saker som fått dig att växa som person och gjort dig till en bättre människa?
- att du har självförtroende att ha dina egna tankar och åsikter och vågar ge uttryck för dem?
- att ditt liv har en riktning mot ett mål eller mening?

Psykisk hälsa - välbefinnande

Socialt välbefinnande

– ”att vara en del av det goda”

Hur ofta *under den senaste månaden* har du känt:

- att du har något viktigt att bidra med till samhället?
- gemenskap med en grupp människor? (t ex i din skola, i de kvarter där du bor)
- att vårt samhälle håller på att bli en bättre plats för människor som du?
- att människor huvudsakligen är goda?
- att samhället fungerar på ett sätt som är förståeligt för dig?

Well-being, Mental Health Problems, and Alcohol Experiences Among Young Swedish Adolescents: a General Population Study

- 1383 LoRDIA-ungdomar, 12-13 år (våg 1)
- Jämn fördelning kön och årskurs.
- **Syfte:** utforska *mönster* av självrapporterade *internaliserande* och *externaliserande* problemstilar, samt *välbefinnade* i relation till alkoholerfarenheter hos svenska flickor och pojkar i tidig tonår.

Boson, K., Berglund, K., Wennberg, P., & Fahlke, C.(2016), Well-being, mental health problems, and alcohol experiences among young Swedish adolescents: a general population study. *Journal for Person-Oriented Research*, 2(3), 123-134. DOI: 10.17505/jpor.2016.12.

Vad fann vi?

- 12-13 åringar mår generellt sett bra!
- Externaliserade problem mer vanligt bland de med *högt* välbefinnade. (Fler pojkar)
- Flickor med internaliserade problem och *lågt* välbefinnade är överrepresenterade bland ungdomar med tidiga alkoholerfarenheter.

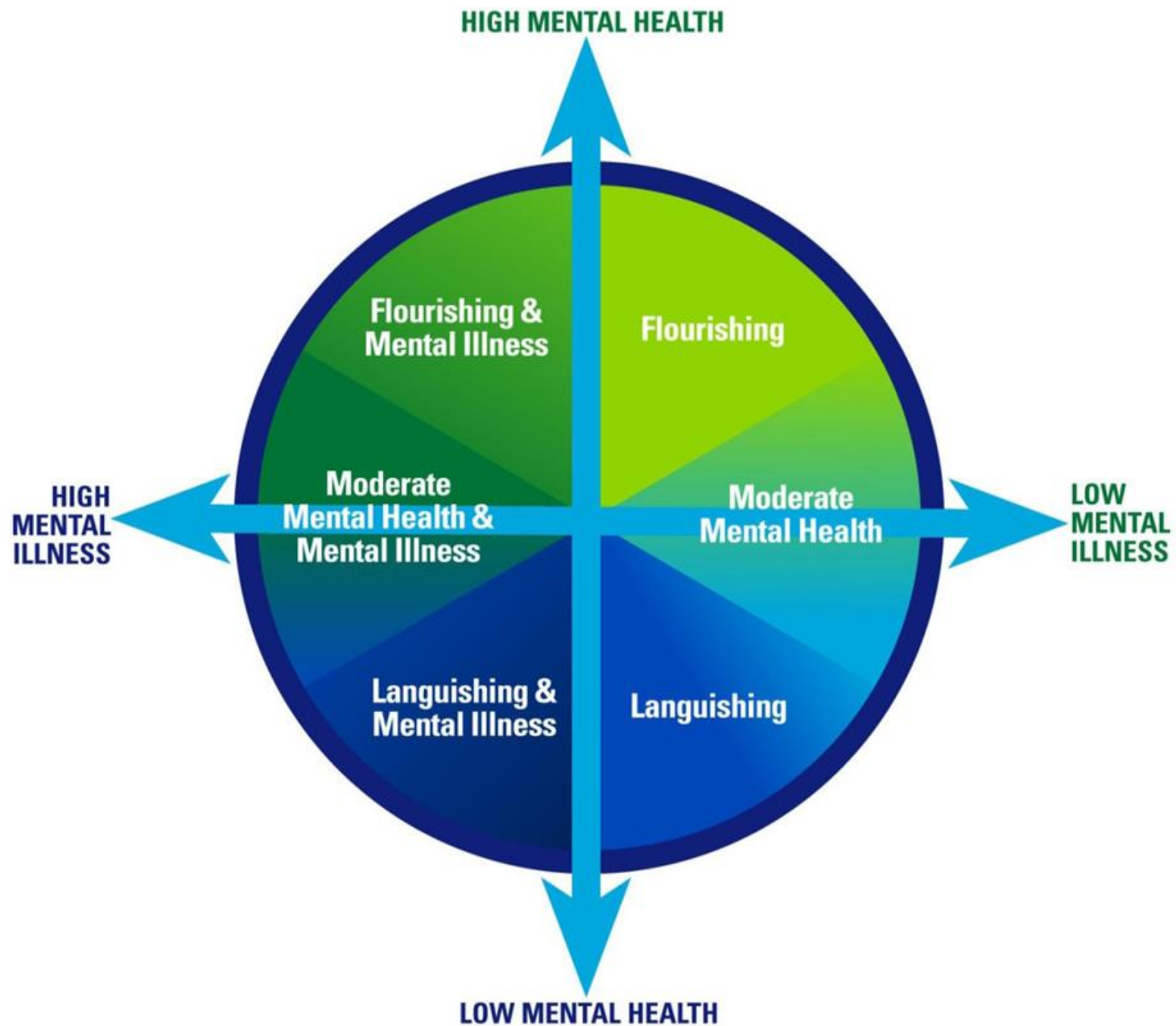
Vad betyder det?

- Vi behöver inkludera genusperspektiv och positiva perspektiv när vi beskriver, förklarar och möter psykisk ohälsa bland ungdomar.
- Särskilt ungdomar med tidiga alkoholerfarenheter!

The two-dimensional model of mental health related to personality and substance use

- 777-1051 LoRDIA-ungdomar, 14-15 år (våg 3)
- Någorlunda jämn fördelning kön (600 flickor) och årskurs (8/9)
- **Syfte:** testa om en två-dimensionell modell av psykisk hälsa passar för att beskriva psykisk hälsa hos ungdomar. Utforska vad som ställer till med mest problem. Närvaro av psykisk ohälsa eller frånvaro av välmående? Hur påverkar personlighetsfaktorer?

CENTRUM FÖR FORSKNING OCH UTBILDNING
KRING RISKBRUK, MISSBRUK OCH BEROENDE

Tack för er uppmärksamhet!

Karin Boson

karin.boson@psy.gu.se

LoRDIA www.lordia.se

Longitudinal Research on Development In
Adolescence